JAARVERSLAG

VAN DE

LOGE „DE STER IN HET OOSTEN"

TE

BATAVIA.

AN DOOR HAAR RECHTSTREEKS BE-
HEERDE INSTELLINGEN MET EEN
AANHANGSEL EN BIJLAGEN.

1895/96.

ingevolge art. 11 van het Reglement ter uitv. der Statuten van de Orde van Vrijmetselaren onder het Groot-Oosten der *Nederlanden*.

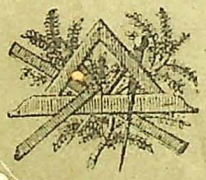

XLV:-
143

BATAVIA.
BRECHT & Co.
1896.

Rp. 289.400,-

XLV, 143
0010-75640599
0000103923 6

JAARVERSLAG

VAN DE

LOGE „DE STER IN HET OOSTEN"

TE

BATAVIA.

EN VAN DOOR HAAR RECHTSTREEKS BEHEERDE INSTELLINGEN MET EEN AANHANGSEL EN BIJLAGEN.

1895/96.

ingevolge art. 11 van het Reglement ter uitv. der Statuten van de Orde van Vrijmetselaren onder het Groot-Oosten der *Nederlanden*.

BATAVIA,
ALBRECHT & Co.
1896.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENW

INHOUD.

BLADZ.

Verslag der Loge:
Aanstelling van een gesalarieerden Dignitaris als Bestuurslid. . . . . 2—4.
Afwijzing van Candidaten. . . . . 6.
Beschouwing algemeene. . . . . 1—2.
Bestuur. . . . . 7—9.
Bibliotheek Loge. . . . . 20.
Bijeenkomsten der Leden in den Voorhof. . . . . 15—16.
Bijeenkomsten met kortelijk gerecipieerde Leerlingen. 16—17.
Bijeenkomsten met Dames. . . . . 18—19.
Bijeenkomst met Niet-Vrijmetselaren. . . . . 17.
Commissie van Onderzoek. . . . . 7.
Constitutiebrief. . . . . 13.
Financien. . . . . 19.
Ged: Groot Meester voor de Ned. O. I. Kolonien. . . 23.
Giften enz. . . . . 19—20.
Groot-Oosten. . . . . 22.
Hoofdbestuur. . . . . 22—23.
Kolonie Landbouw. . . . . 11.
Lectuur periodieke. . . . . 20—21.
Loges open. . . . . 9—10.
Louisa Stichting. . . . . 23.
Maurik Br. Justus van. . . . . 18—19.
Mutatien door overlijden-door vertrek naar elders-door toetreden tot en bedanken voor het Lidmaatschap der Loge, veroorzaakt. . . . . 6.
Onderricht Ethisch. . . . . 15.
Onderscheidingen Maç. . . . . 7.
Oprichting van een Pensionaat (te Hus) voor meisjes te Samarang. . . . . 14.
Pers Maçonnieke. . . . . 23—24.
Reglement Nieuwe Huishoudelijk. . . . . 4—6.
Rechtspersoonlijkheid der Loge. . . . . 13.

BLADZ.

Soireé de Konsky. . . . . 18.
Toelating tot het Lidmaatschap der Orde en verleenen van Hooger Loon. . . . . 6.
Tombola-avond. . . . . 18—19.
Vergaderingen Leden in den Voorhof. . . . . 10—11.
Vergaderingen in den 3den Graad. . . . . 17—18.
Vertegenwoordiging in Nederland. . . . . 22.
Verzoek van de Loge la Constant et Fidèle om steun te verleenen aan hare Commissie, die zich ten doel stelt hulp te verschaffen aan ontslagen Europeesche gevangenen. . . . . 12.
Visiteuren. . . . . 10.
Voorstel van den heer G. Gorter tot oprichting van een internaat enz. . . . . 11—12.
Voorstel der Bat: Hulpbank. . . . . 12—13.
Vragenbus. . . . . 11.15.16.
Zuster Lages. Betrekkingen met de. . . . . 21—22.
Verslag van ons Studiefonds . . . . . 25—26.
Verslag van onze Volksbibliotheek. . . . . 26—27.

AANHANGSEL:

Bat. Ambachtsschool. . . . . 28.
Bat. Hulpbank. . . . . 28.
Bat. Fröbelscholen. . . . . 28.
Vrijmetselaars-Vereeniging Mataram, tot ondersteuning van nagelaten betrekkingen. . . . 28—30.

BIJLAGEN:

A. Rapport over het voorstel van den heer G. Gorter. 31—33.
B. Teekenplank aan het Comité tot het verleenen van hulp aan ontslagen Eur. gevangenen te Samarang. 34—35.
C. Rapport over de jaarlijksche vergadering van aandeelhouders der Bat. Hulpbank 1896. . . . . 36—38.
D. Teekenplank aan de Commissie voor de oprichting van een Pensionaat voor schoolgaande meisjes te Samarang. . . . . 39—40.
E. Teekenplank aan Br. Dr. J. Helder (Ethisch Onderricht.) . . . . . 41—42.
F. Balans. . . . . 43.
G. Winst- en Verlies Rekening. . . . . 44.

BLADZ.

H1. Circulaire aan de Ned. Loges houdende verzoek om opgaaf der namen van naar Indië vertrekkende Broeders. . . . . 45—47.

H2. Hierbij behoorend formulier. . . . . 48.

J. Circulaire aan de Indische Loges houdende verzoek om werderkeerige opgaaf van plaatsvindende Mutatien. . . . . 49—51.

K. Teekenplank aan den Redacteur van het Ind. Maçonniek Tijdschrift. . . . . 52—55.

JAARVERSLAG

VAN DE

Loge de „Ster in het Oosten"

TE

BATAVIA

en van door haar rechtstreeks beheerde Instellingen.

Overzicht van den financieelen toestand enz.

1895/96.

Algemeene Beschouwing.

Zonder ons aan overdrijving schuldig te maken, mag van het werkjaar 1895/96 getuigd worden, dat het zich onderscheidde door intensieve werkzaamheid. Vooral het eerste halve jaar kenmerkte zich daar door; — en wijl de gevolgen daaruit voortspruitend, van diep ingrijpenden aard voor de Bataviasche Loge zullen blijken te zijn, wordt den toen opgeleverden arbeid, eene plaats ingeruimd, aan het hoofd van dit verslag.

Om echter ook hen, die toenmaals geen Leden dezer Loge waren, een en ander duidelijk te maken, is een terugblik noodig, die ietwat verder gaat, dan de dagteekening waarmede dit verslag een aanvang neemt.

Onder vele Leden der Loge heerschte sinds geruimen ijd een geest van onvoldaanheid.

Men waardeerde wel hetgeen door Bestuurders werd verricht, — rekening houdend met klimaatsinvloeden en plaatselijke omstandigheden, — men begreep zeer goed dat het gemis aan uitstralende kracht, veelal toe te schrijven was aan

talrijke mutatien, die eene geregelde uitvoering der ontworpen plannen vaak onmogelijk maakten, maar tevens werd ingezien, dat wilde men de Bataviasche Loge voor een progressief verval behoeden, haar Bestuursvorm ten spoedigste eene reorganisatie diende te ondergaan.

Men voelde, dat aan het Bestuur eene stabiele werkkracht moest toegevoegd worden, die genoemde onwillekeurige, doch daarom niet minder nadeelige invloeden, zooveel mogelijk onschadelijk maken kon.

Maar behalve dat een verlangen naar meer stelselmatigen arbeid zich openbaarde, wilde men eene regeling in het leven roepen, waardoor het Bestuur der Loge, vertegenwoordigd door een zijner Leden, ten allen tijde ter beschikking van het maçonnieke leven zou zijn.

Geen beletselen, als daar zijn: beslommeringen van profane bezigheden, verre afstanden, enz. enz. mochten zich in het vervolg meer plaatsen tusschen de Leden en hun Bestuur.

Hoe uitte zich deze strooming?

Aanstelling van een gesalarieerden dignitaris als Bestuurslid.

Tijdens dat de commissie, met het samenstellen van een nieuw H. H. Reglement belast, aan den arbeid was, ontving zij eene Teekenplank door elf Logeleden onderteekend, die een breed gemotiveerd verzoek bevatte, dat in hoofdzaak op het volgende neerkwam: bij de samenstelling van het nieuwe H. H. Reglement, worde in beginsel vastgesteld, om met ingang van 1 Januari 1896, voorloopig voor een termijn van twee jaren, als proef, aan het Bestuur een gesalarieerden secretaris-penningmeester toe te voegen, onder voorwaarde dat een dergelijke dignitaris zich geheel en al, zonder eenig voorbehoud, aan de belangen der Loge wijden zal. Het salaris c. q. voor een gedeelte te verkrijgen, uit de opheffing van de betrekking van servant.

Met de hoofdstrekking van het voorstel kon de commis-

sie zich geheel vereenigen. Zij vond het echter minder regelmatig een proefmaatregel vast te leggen in een reglement.

Zij gaf dierhalve den onderteekenaars in overweging, het voorstel bij de Loge zelve aanhangig te maken, en onafhankelijk van het Reglement, een besluit van de Ledenvergadering in gewenschten geest uit te lokken.

Aan dezen raad werd door de voorstellers onmiddellijk gevolg gegeven.

Tot talrijke beraadslagingen zoowel in den boezem van het Bestuur, als door de Ledenvergadering gehouden, gaf dit voorstel aanleiding.

Eene felle gedachtenwisseling bleef niet achterwege, maar steller dezes was in de hervormings-plannen van te nabij betrokken, dat hij het *oorbaar* acht, persoonlijk over het verloop der debatten in uitvoerige beschouwing te treden.

Voldoende zij hier aangestipt, dat aan het slot der tweede Ledenvergadering, voor bespreking van dit ontwerp belegd [23 Juli 1895], na een warm pleidooi ten gunste van het voorstel door Br. P. J. F. Louw gevoerd, en geheel in overeenstemming met de zienswijze van het toenmalige Bestuur, besloten werd:

1. aangaande het al of niet afschaffen der Servants betrekking voorloopig geen besluit te nemen,

2. bij wijze van proef voor den duur van hoogstens één jaar een gesalarieerde betrekking van ƒ 200. — per maand in het leven te roepen, daarmede beoogend een persoon vast aan de Loge te verbinden, die zich uitsluitend aan de behartiging van hare belangen en die van de Vrijmetselarij in het algemeen wijden zal,

3. dat deze dignitaris zich zal te gedragen hebben naar de voorschriften van het Bestuur, dat tevens gemachtigd wordt alle détails dezer aangelegenheid te regelen,

4. dat voor deze betrekking wordt aangewezen Br. M. Jos. Masion;

47 Leden waren te dier vergadering aanwezig — slechts

drie daarvan bleken zich met het voorstel niet te kunnen vereenigen.

Hoewel deze ingrijpende arbeid z. a. gezegd, vele gemoederen in beweging heeft gebracht, hoewel hij aanleiding gaf tot uitingen, die bewezen, dat ook onder Vrijmetselaren, goede bedoelingen, niet altijd in den besten vorm worden vertolkt — oefende hij geen invloed ten kwade op den geest der Leden uit; — slechts één lid trok zich staande de beraadslagingen uit het Logeverband terug.

Tot dat kalme verloop, heeft waarschijnlijk niet weinig bijgedragen het waardeerend woord van vertrouwen, door een der grootste tegenstanders van het voorstel, Br. H. J. W. van Lawick van Pabst, na het vallen van het besluit, tot de Leden gericht.

In Januari 1896 werd de nieuwe betrekking met den titel van Secretaris, door Br. M. Jos. Masion aanvaard. — Van af dien tijd is deze Br. op daartoe aangewezen Bureauuren, geheel ter beschikking van de Leden.

Bij het afsluiten van dit verslag heeft de maatregel nog slechts zes maanden gewerkt, bovendien nog vier maanden onder het oude H. H. Reglement; derhalve *nu* reeds een oordeel te vellen over de vruchten die hij afwerpt, zou voorbarig zijn.

Alleen kan dienen, wijl hier aan cijfers het woord gegeven wordt, dat niettegenstaande de talrijke mutatien, meerendeels door overplaatsing en vertrek teweeg gebracht, de numerieke sterkte der Loge in Januari 1896, 94 Leden bedragend, op U° Juni van hetzelfde jaar, tot 133 Leden gestegen was.

Nieuw Huishoudelijk Reglement.

Het tweede omvangrijke werk in deze periode tot stand gebracht, is de vaststelling van een nieuw Huishoudelijk Reglement.

De commissie, die het concept samenstelde, bestond uit de BBr. S. J. W. van Buuren, A. C. L. Hempenius, L. J. Eilerts de Haan en M. Jos Masion.

Zij had de opdracht gekregen om een Reglement te ontwerpen in overeenstemming met de nieuwe statuten en het Reglement der Orde, daarbij tevens rekening te houden met veranderde inzichten, die omtrent maçonnieke aangelegenheden, burgerrecht verkregen hadden.

Behalve op de hoofdbeginselen, in onze Maçonnieke Grondwet met bijbehoorend Reglement neergelegd, berustte haar arbeid op de volgende grondgedachten:

1. Erkenning van volstrekte souvereiniteit der Ledenvergadering in het nemen van besluiten, het verleenen van geldelijke onderstenning, voor zoover genoemde statuten enz. zich daartegen niet verzetten;

2. Nauwkeurige omschrijving van de verhouding, waarin de dochter-instellingen tot de Loge staan, die door haar rechtstreeks worden beheerd,

3. Inkrimping van het aantal Bestuursleden tot het minimum aangegeven in art. 6 van het R. t. u. der statuten — in verband daarmede de oprichting van een korps Officieren *niet*-Leden van het Bestuur,

4. Verscherping der inwendige tucht;

5. Instelling van eene permanente Commissie van Onderzoek ten doel hebbende de Loge voor te lichten, in het al of niet toelaten van candidaten voor het Lidmaatschap der Orde en dat der Loge — alsmede bij de beoordeeling van het verleenen van hooger loon;

6. Omschrijving en vaststelling van Loge-arbeid en maçonniek onderricht;

7. Verlaging der Receptie-gelden;

8. Volstrekt geheime stemming over personen;

9. Afschaffing, onder gewone omstandigheden, van het besteden van Logegelden voor banketten of verteeringen, met uitzondering voor het banket jaarlijks te houden op St. Jan.

De commissie had het genoegen deze hoofdpunten, door de Ledenvergadering van 29 October 1895, bij eindstem-

ming, met algemeene stemmen te zien aangenomen; voorzoker eene streelend belooning, zoo zij daarop aanspraak maakte.

Na verkregen telegraphisch fiat van het Hoofdbestuur, waarom was verzocht, werd het nieuwe H. H. Reglement den 5 Mei 1896, door het Bestuur der Loge van kracht verklaard.

Mutatien door overlijden, — door vertrek naar elders, — door toetreden tot- en bedanken voor het Lidmaatschap der Loge, veroorzaakt.

Door den dood ontvielen ons:

Br. Cornelis de Groot, Mr. van Eer, oud vertegenwoordiger der Loge bij het Gr. O. der Nederlanden,

Br. J. M. Roskopf, Lid van Eer,

Br. H. van Rijgersma, Gewoon lid der Loge,

21 Leden bedankten, waaronder slechts drie, die op de plaats woonachtig bleven.

Een Lid werd wegens wanbetaling ontslagen.

59 nieuwe Leden werden tot het Lidmaatschap der Loge toegelaten.

Toelating tot het Lidmaatschap der Orde en verleenen van Hooger Loon.

14 Candidaten werden als Vrijmetselaren aangenomen.
12 Leerlingen werden tot Gezellen bevorderd.
7 Gezellen werden tot de Middenkamer toegelaten.

Afwijzing van candidaten.

Betreffende twee candidaten voor het Lidmaatschap der Orde, werd door de commissie van Onderzoek den voorstellers in overweging gegeven, de candidaturen in te trekken; hieraan werd gereedelijk voldaan.

Commissie van Onderzoek.

Nadat de Broeder Onderzoeker in den loop van het jaar [ziet Bestuur] zijne betrekking had nedergelegd, besloot het Bestuur, in overeenstemming met het in te voeren nieuwe H. H. Reglement, voorloopig reeds eene Commissie van Onderzoek in te stellen.

Deze echter nog niet permanent zijnde, vermeende het aan hare definitieve opvolgster te moeten overlaten, om ingevolge het uitgedrukt verlangen der Middenkamer, eene basis te ontwerpen, waarop hare werkzaamheden geregeld zou worden.

Deze basis is nu, bij de inmiddels definitief benoemde Commissie in bewerking, en kan haar arbeid dus eerst in het jaarverslag 1896/97 worden opgenomen.

Maçonnieke onderscheidingen.

Br: J. H. F. Zimmermann, werd wegens erkenning van bewezen diensten tot Lid van Eer der Loge benoemd -- terwijl aan Br. J van Kinsbergen het Lidmaatschap van verdienste werd aangeboden.

Bestuur.

Veertien malen kwam het Bestuur bijeen.

Het was aanvankelijk als volgt samengesteld:

S. J. W. van Buuren.	Voorz. Mr.
J. A. E. Buss.	Ged. Voorz. Mr. en Onderzoeker.
C. A. Kruseman.	1e Opziener.
W. van der Rest.	2e Opziener.
M. Jos. Masion.	Redenaar, Fisk: en Bibl:
A. C. L. Hempenius.	Secretaris.
C. Broeksma.	Penningmeester.
J. Beck.	1e Voorbereider.
L. W. J. K. Thomson.	2e id.

A. G. VALETTE.	1e Ceremoniemeester.
J. H. A. ALBRECHT.	2e id.
J. F. C. VAN ALPHEN.	Bouw-, en Meubelmeester.
A. RIJLART.	Dekker.

Spoedig echter onderging het talrijke veranderingen.

Achtereenvolgens traden uit: de BBr. W. VAN DER REST, A. C. L. HEMPENIUS, L. W. J. K. THOMSON, C. BROEKSMA, J. A. E. BUSS.

De twee eerst en laatstgenoemden trokken zich terug om particuliere redenen.

In Br. A. C. L. HEMPENIUS verloor dit Bestuur een bekwamen, ijverigen, punctueelen Secretaris, door wien gedurende drie en een half jaar, deze vaak ondankbare betrekking, met de grootste toewijding werd vervuld.

Het vertrek van Br. L. W. J. K. THOMSON werd door velen diep betreurd — dankbaar staarden velen hem na, wijl met hem een voorganger uit hun midden vertrok, vol machtigen ijver, vol heilig vuur, die zijn geestdrift, vertolkt door zoo menig gespierd woord, ook op zijne omgeving wist over te dragen.

Ook Br. C. BROEKSMA zagen wij noode heengaan.

Hij liet de betrekking van Thesaurier open, door hem met groote nauwkeurigheid gedurende $2^1/_2$ jaar vervuld.

Bij zijn vertrek werd hem, door eenige waardeerende Broeders, een passend souvenir aangeboden.

Met niet minder leedwezen zag men Br. J. A. E. BUSS de tweede waardigheid in de Loge nederleggen. Die geachte Broeder werd op deze hooge plaats ongaarne gemist, — maar vooral heeft Br. BUSS de werkplaats ten zeerste aan zich verplicht, door de hoogst ernstige wijze, waarop hij haar als onderzoeker steeds heeft voorgelicht.

Deze successievelijk opengevallen betrekkingen, behalve die van Ged: voorz: Mr: werden onder de overblijvende Leden verdeeld; — slechts één nieuw Lid Br. E. S. DE JONG voegde het Bestuur zich toe, daar na de invoering van het nieuwe H. H. Reglement (onwillekeurig zeer verdaagd)

het Bestuur toch collectief zijn mandaat ter beschikking van de Leden wenschte te stellen.

Aan allen die als Bestuurders, hunne goede zorgen — hun tijd—hunne bekwaamheden aan Orde- en Loge dienst hebben gewijd, 't zij dat wij hen tot heden nog voor onzen kring mochten behouden, 't zij dat deze Broeders helaas reeds verre zijn, wordt op deze bladzijde een welgemeende dankende groet gebracht.

Maar in het bijzonder mag daarbij gedacht worden aan den leidenden Meester van ons Tijdvak.

Br. S. J. W. VAN BUUREN toch heeft het maillet bij den aanvang van een tijdperk aanvaard, dat van den leider veel takt en zelfverloochening eischen zou. Beiden heeft hij ons in ruime mate geschonken.

Er heerschte onvoldaanheid links — ontstemming rechts. Het onstuimig voortdringen der jongeren scheen met het Conservatisme der ouderen onvermijdelijk in botsing te zullen komen. Maar des Meesters beleid — welwillendheid — tegemoetkoming en vormelijkheid, bleef de partijen beheerschen, gekleed als een en ander werd, in zijn overtuigend sierlijk woord.

Zij alléén die den strijd uit die dagen hebben mede gemaakt, kunnen ten volle beseffen, hoe hier eene moeilijke taak, schitterend werd volbracht.

Gezondheidsredenen noopten Hem, aan het einde van het jaar den Voorzittersstoel te verlaten.

Open Loges. Visiteuren.

In den *Leerlinggraad* werd zesmaal in forma vergaderd.

Vier dezer bijeenkomsten waren aan het recipieeren van candidaten — één aan de herdenking van het oude jaar — een aan het Jaarfeest, St. Jan gewijd.

In de St. Jansloge werden de gekozen Bestuurders en de Officieren voor het werkjaar 1896/97 geinstalleerd.

Bij de recepties waren gemiddeld 35 Leden tegenwoordig—

aan de herdenking van het oude jaar en de viering van St. Jan, namen respectievelijk 43 en 65 Leden deel.

Beide avonden werden met een Banket gesloten, dat voor zoover het den Sijlvester avond betrof, door de deelnemende Leden, onderling bekostigd werd.

44 Bezoekers zetten onzen Tempelarbeid gedurende dit jaar luister bij door hunne tegenwoordigheid.

Een der Recepties werd door den Ged. Voorz. Mr. geleid terwijl steeds een passend Bouwstuk door den Redenaar werd opgeleverd.

In den *Gezelgraad* werd éénmaal gerecipieerd; 21 Meesters en Gezellen, één visiteur waren in de kolommen gezeten.

De *Middenkamer* ontsloot zich in forma twee malen. Respectievelijk waren toen opgekomen 16 en 28 Meesters, 1 en 3 Bezoekers hadden zich aangemeld.

In een dezer bijeenkomsten werd door den Br. Redenaar het maillet gevoerd.

Vergaderingen en Bijeenkomsten in den Voorhof.

In den Leerlinggraad werden zij 18 malen belegd — de gemiddelde opkomst was 34 Leden.

In deze *Vergaderingen* werden de huiselijke aangelegenheden, op de wijze z. a. zulks in elke Loge onder ons Groot Oosten pleegt te geschieden, behandeld. Maar wat niet altijd noch overal geschiedt, de behandelde zaken werden, na de vergaderingen geregeld afgedaan, zoodat het nieuwe Bestuur bij zijn optreden een blanco agenda vond.

Onze hoofdarbeid in de vergaderingen werd reeds bij den aanvang dezer regelen in het breede vermeld. Overbodig zou het genoemd mogen worden, de aan ons allen bekende, regelmatig terugkeerende werkzaamheden opzettelijk eene plaats in te ruimen, maar toch zijn er bovendien maatregelen ingevoerd, besluiten genomen en onderwerpen aan de orde geweest, waarop de aandacht te dezer plaatse dient ge-

vestigd te worden, daar zulks zijn nut voor de toekomst kan hebben.

Invoering eener Vragenbus.

Op voorstel van het Bestuur, werd door de Ledenvergadering besloten eene vragenbus in den voorhof te plaatsen, om het den Broeders, die mochten wenschen voorstellen te doen, dan wel ingelicht te worden omtrent Loge zaken-symboliek-maconnieke of sociologische wetenschap en andere, binnen onzen werkkring vallende aangelegenheden, gemakkelijk te maken.

Ook enkele voorstellen van ondergeschikten aard bereikten langs dezen weg het Bestuur.

Dat deze maatregel verder aanleiding gaf tot het bespreken van zeer belangwekkende en leerrijke onderwerpen, zal blijken uit hetgeen omtrent den arbeid in de Bijeenkomsten hieronder wordt medegedeeld.

Het Bestuur vond het groote nut eener Vragenbus daarin gelegen, dat zij, zoolang er geen vast werkplan vastgesteld kan worden, gelegenheid geeft, onderwerpen te behandelen, door de weetgierigheid en belangstelling der Leden, zelven aan de orde gesteld.

Landbouw Kolonie.

Op verzoek der Leden werd aan den heer Ds. VAN LINGEN, namens de Loge sympathie betuigd met zijn streven naar het stichten eener Landbouw Kolonie en hem daarenboven haren steun, zoowel als dien der Leden individueel verzekerd.

Voorstel van den heer G. Gorter tot oprichting van een internaat voor schoolgaande meisjes te Batavia.

In de Ledenvergadering van 14 Januari werd een schrijven van den heer G. GORTER alhier, aan de orde gesteld,

waarin deze aan de Loge voorstelde, om met zijne intensieve medewerking, in het hem in eigendom toebehoorende pand, de oude Bazar staande te Molenvliet, een internaat voor schoolgaande meisjes op te richten, onder voorwaarde, dat de Loge hem eene subsidie van ƒ 5000. in eens zou schenken, met dien verstande, dat de Loge door eene Commissie, het opperste beheer daarover in handen zou hebben.

Ten einde dat voorstel met al den ernst, dien het verdiende te kunnen behandelen, werd eene Commissie benoemd om het plan, afgescheiden van de vraag of te Batavia al dan niet behoefte aan eene dergelijke inrichting bestaat, aan een degelijk onderzoek te onderwerpen.

Deze Commissie bracht haar rapport uit in de volgende vergadering en moest tot haar leedwezen de deelneming, aan de Loge ten sterkste ontraden.

Kennis nemende van de gronden waarop dit advies berustte, sloot de vergadering zich bij dit oordeel aan.

Het bedoelde rapport is onder Bijlage A, aan dit verslag gehecht.

Verzoek van de Loge la Constante et Fidèle om steun te verleenen aan hare Commissie, die zich ten doel stelt hulp te verschaffen aan ontslagen Europeesche gevangenen.

De motieven van het afwijzend besluit dat de Loge in deze nam, voorgelicht daarenboven door eene psychologische specialiteit die er op wees, dat wilde men in deze materie de billijkheid betrachten, die taak de krachten der Indische Vrijmetselarij verre te boven ging, zijn neergelegd in onze Teekenplank no. 1229 — ziet Bijlage B.

Voorstel der Bataviasche Hulpbank.

Dit voorstel hield in, dat de Loge haren gemachtigde ter algemeene vergadering, als imperatief mandaat, den last

zou geven, zijne stem uit te brengen vóór het voorstel van het Bestuur der Batav: Hulpbank, dat beoogde het maximum Leenings bedrag thans / 400 — facultatief op te voeren tot / 600.

Na eene langdurige discusie werd besloten om de Loge tot het aannemen van dit Bestuursvoorstel te doen medewerken.

De gemachtigde der Loge diende omtrent den afloop der bedoelde vergadering een rapport in, waaruit blijkt dat het voorstel door het Bestuur der Hulpbank zelve werd teruggenomen. Zie Bijlage C.

Rechtspersoonlijkheid der Loge.

Daar het Bestuur der Loge niet homogeen was in de overtuiging of onze Corporatie wel in het bezit van rechtspersoonlijkheid werd gesteld, besloot men bij enkele deskundigen in deze te rade te gaan.

Het welwillend verleende advies stelde *hen* in het gelijk, die meenden dat de Loge reeds als rechtspersoon was erkend.

Constitutiebrief.

Dit document in het ongereede geraakt zijnde, verzocht het Bestuur machtiging, om bij aldien de gevraagde inlichtingen aan vroegere Loge — Dignitarissen, thans in Holland woonachtig, geen gewenschte opheldering verstrekten, eene kopie van het stuk bij het Hoofdbestuur aan te vragen en de kosten daarvan uit de kas te bestrijden.

Na herhaalde gevoerde brieven-wisseling bleek het, dat de origineele Constitutiebrief zich in het Groot-Archief bevond, verscholen in een bundel schrifturen, behoorende tot de maconieke nalatenschap van wijlen Br. J J. van Sevenhoven in leven Ged. Groot-Meester Nationaal voor de O. I. Kolonien, en door de familie aldaar gedeponeerd.

Oprichting van een pensionaat (Te Huis) voor meisjes te Samarang.

De Teekenplank over dit onderwerp van de Loge la Constante et Fidèle uitgegaan, met verzoek om geldelijken steun, genoot de volle aandacht van het Bestuur en van de Ledenvergadering.

Ons Bestuur had al het mogelijke gedaan om van de betreffende commissie inlichtingen te krijgen, over de financieele basis, waarop het plan berusten zou, en zeide daaromtrent het volgende:

Het is vast overtuigd, dat de Loge te Samarang alles mededeelde, wat zij dienaangaande zelf wist, — maar juist die gegevens vond het Bestuur van zeer onvoldoenden aard.

Het was van meening, dat indien de Vrijmetselarij eene instelling in het leven wil roepen, zij die daartoe medewerken niet verantwoord zijn, indien een degelijke grondslag ontbreekt.

Het vindt de onderneming gewaagd — en zou dus de Loge als zoodanig, aan de uitvoering van het plan geen deel willen zien nemen.

Het zal echter niets liever zien dan dat zijn pessismisme ongegrond worde bevonden en wil het plan niet tegenwerken.

Er was daarenboven door Loges en Broeders buiten Batavia reeds veel geld bijeengebracht en om nu den schijn te vermijden als of men te Batavia afgunstig ware op Samarang (hetgeen reeds gemompeld is) alsmede dat er onzerzijds eene geldquestie van gemaakt werd, stelde het Bestuur ten slotte der Leden-vergadering voor, uit de kas van ons Studiefonds ƒ 250.— af te zonderen en die door onze onderafdeeling aan de Loge te Samarang te doen overmaken.

Dit voorstel werd echter verworpen, en het Bestuur opgedragen aan de zusterinstelling te Samarang de inzichten onzer Loge omtrent de oprichtingsplannen mede te deelen, in den geest z. a. die vervat zijn in onze Teekenplank no. 1332, en die als Bijlage D hierachter volgt.

Ethisch onderricht.

Herhaaldelijk hadden zoowel Bestuurs- als Gewone leden het nut bepleit, om aan de Loge een cursus voor ethisch onderricht vooral tot vorming der jeugd te verbinden.

Nu werd andermaal de aandacht op dit onderwerp gevestigd, door een stuk van Br. Dr. J. HELDER, voorkomende in het Jaarboekje van vrijmetselaren 1896, getiteld:

„Onderwijs in de zedenleer".

Het bevestigend antwoord, dat onze geleerde Broeder gaf op de door hem gestelde vraag:

„Kan de Orde voor het ethisch onderricht niets doen?" noopte onze Leden te besluiten, aan Br. J. HELDER hunne volle adhaesie te betuigen. Maar zij gingen verder en gaven hem beleefd in overweging, ten bate van dit onderricht een leiddraad sâmen te stellen, om de Broeders, die tot dit doel wenschen mede te werken de gegevens voor een stelselmatig optreden te verschaffen.

Het Bestuur kweet zich van die opdracht in zijn Teekenplank no. 1402, onder de bijlagen, gemerkt E.

Onderwerpen langs den weg der Vragenbus behandeld.

In de *bijeenkomsten* werd, naar aanleiding van de in de bus gevonden vragen het volgende behandeld:

Eene verklaring werd in den vorm van Bouwstukken gegeven van de vermoedelijke herkomst van het woord: Teekenplank — van de beteekenis der Symbolen: gebroken kolom- Getande Rand- de Dierenriem (gedeeltelijk ten einde gebracht) door den Redenaar.

Antwoord werd verstrekt op de vraag:

„Wat is te verstaan onder eene Loge met goede richting" door den Voorz. Mr.

De vraag: „Is het behoud van den Bijbel als Symbool onzer Orde, bij de begrippen en het denken van den te-

genwoordigen tijd nog bestaanbaar", gaf den Redenaar een Bouwstuk in den mond, dat het wenschelijke der afschaffing betoogde, waarop echter door Broeder C. DE VRIES, een anderen avond, op uitvoerige wijze, van weder antwoord werd gediend.

De Voorzittende Meester leidde eene gedachtenwisseling in over de vraag. „Zullen de werkplaatsen van Soerja Soemirat, op den duur geen afbreuk doen aan de particuliere industrie."

In afwijking van het vooruitzicht, per de October arbeidstafel den Leden gegeven, werd de vraag: „Om welke reden kant zich het Catholicisme in het algemeen tegen de Vrijmetselarij en hare leerstellingen" niet behandeld. Verschillende overwegingen noopten de meerderheid van het Bestuur, deze kwestie niet afzonderlijk te bespreken, maar haar in andere voordrachten, successievelijk in te vlechten.

Ten slotte werd de vraag behandeld of de Loge haren invloed op de Ambachtsschool niet kan aanwenden, om aan die inrichting een cursus voor herhaling-onderwijs in de theorie der zeevaartkunde te verbinden.

In een uitvoerige memorie werd het nut daarvan door den opwerper der vraag betoogd. De Leden besloten deze zaak bij het Studiefonds aanhangig te maken.

Afzonderlijke Bijeenkomst met kortelijk gerecipieerde Leerlingen.

Het blijkt herhaaldelijk dat den neophiet weinig bij blijft, van hetgeen hem na de eigentlijke receptie over verschillende zaken wordt medegedeeld.

Ook wordt hij in het maç. leven zelden in de gelegenheid gesteld, anders dan door een verward hooren in het wilde, op de hoogte te komen van onze gebruiken — van de mechanische inrichting der Orde — van de onderlinge verhoudingen tusschen de vreemde Groot-Oostens, en verder van allerlei kleinigheden die ik onder *het lager maçonniek onderwijs* zou willen gerangschikt zien.

Om nu het geheugen onzer jongeren te gemoet te komen en hen van het bovengenoemde meer *stelselmatig* op de hoogte te helpen — besloot het Bestuur den Redenaar te verzoeken, om telkens binnen acht dagen na de receptie, hen tot dat doeleinde samen te roepen.

Met opzet laat men de instructie in kleinen kring plaats vinden, om den nieuwen Leerlingen aan te moedigen, geen enkele belangstellende vraag te weerhouden, waartoe in groote vergaderingen, de meesten niet de noodige vrijmoedigheid hebben.

Dat deze maatregel in eene behoefte voorzag bleek duidelijk op de bijeenkomst zelve alsmede door uitingen van reeds oudere maçons, die daartoe nooit in de gelegenheid waren gesteld.

Bijeenkomst met Niet-Vrijmetselaren.

In deze door een dertigtal Niet-Vrijmetselaren bijgewoonde bijeenkomst, werd door Br. P. J. F. Louw als onderwerp behandeld: „Het huidige standpunt der historische wetenschap".

Vergaderingen in den 3en Graad.

Uit den aard der zaak kan hier moeielijk in bijzonderheden over het verhandelde worden getreden.

In hoofdzaak bestonden de werkzaamheden in het beoordeelen van candidaten voor het Lidmaatschap der Orde, — van candidaten, in aanmerking gebracht voor het ontvangen van hooger Loon — in het behandelen der correspondentie, gevoerd tusschen de Loge, Hoofdbestuur en Haren vertegenwoordiger in Nederland, voor zoover uitsluitend voor dezen Graad bestemd — in het bepalen van onze gedragslijn tegenover verschillende voorstellen in den Beschrijvingsbrief, voor de vergadering van het Groot Oosten, vervat — en nadere behandeling van het concept H. H. Reglement.

Onze Middenkamer was dit jaar tot haar groot genoegen in de gelegenheid, om op een zeer geschikten candidaat voor het Lidmaatschap der Orde, art. 26 van de statuten toe te kunnen passen.

Ook vond zij aanleiding om een onzer Gezellen, voor de dispensatie, bedoeld bij Art. 23 dierzelfde statuten, in aanmerking te brengen.

Door Br. J. A. E. Buss werd een Bouwstuk opgeleverd over, de eischen, die bij de toelating van Profanen tot Leden der Orde, dezen moeten worden gesteld". *)

Ook leverde hier de vragenbus weer eenige leerzame stof tot bespreking.

Bijeenkomsten met Dames.

Tombola-Avond. Soirée de Kontsky.

Ingevolge art. 86 van het H. H. Reglement werd weder dit jaar eene Tombola gehouden ten bate van onze Armenkas.

Onze geachte zusters, ter zijde gestaan door enkele geestverwante Dames, hadden zich ook nu weer niet onbetuigd gelaten in het maken en schenken van tal van fraaie voorwerpen, die het plaatsen van Loten aan de betrokken commissie zeer vergemakkelijkten.

De getuigenissen van hare behendigheid en goeden smaak, den avond der trekking ten toon gesteld, leverden voor de zooveelste maal het bewijs, dat telkens wanneer de Vrijmetselarij een beroep doet op de hulpvaardigheid en toewijding der Vrouwelijke kunne, deze zich steeds waardig weet te wreken over hare stelselmatige uitsluiting van den idealen maç. arbeid — door onze wetten imperatief voorgeschreven.

Het was voor de commissie dan ook eene ware voldoening, dat zij een middel mocht vinden, om onze Dames op den dag der trekking een voor Indië buitengewoon genot te bereiden.

Br. Justus van Maurik toch, in ons Oosten vertoevend,

*) Om de Broeders tot eene flinke opkomst op te wekken, werd deze arbeid per arbeidstafel bekend gemaakt.

had zich belangloos bereid verklaard, dien avond eenige zijner voordrachten ten beste te geven.

Dat het gehalte van zijn fijn humoristisch vernuft, van zijn declamatorisch talent, onzen kleinen kring het eerst ter bewondering aangeboden, en dat later blijken zou, geheel Indië in verrukking te kunnen brengen, door onze Dames ten zeerste werd gewaardeerd, bewees de geestdrift waarmede zij den gevierden schrijver en spreker toejuichten.

De Loge zich daarbij aansluitend, besloot als blijk harer waardeering Br. VAN MAURIK eene herinnering aan te bieden, bestaande in een album met Bataviasche photographien, van eene opdracht voorzien. Het werd ZEd. later, na afloop eener Receptie, op passende wijze aangeboden.

De Tombola deed ongeveer *f* 500 in de kas van ons Armenfonds vloeien.

Nog een andermaal hadden wij het genoegen onze zusters in ons midden te zien, en wel toen de Loge den artistieken Br. CHEVALIER DE KONTSKY willende steunen — haar tot bijwoning van een concert uitnoodigde.

Verschillende dames en heeren werkten mede om het genot van dien avond aanmerkelijk te verhoogen, waarvoor hun schriftelijk den dank der Loge werd gebracht.

Dat de betrokken Regelings-Commissien de Loge in deze aan zich hebben verplicht, eischt geen verder betoog.

Financieele toestand.

De Balans en Winst- en Verliesrekening over 1895/96 volgen hierachter, Bijlagen F. en G.

Hieruit blijkt, dat de financieele toestand onzer Loge gunstig genoemd mag worden.

Giften aan behoeftigen en Vereenigingen van algemeen nut.

Onder dit hoofd werden maandelijks in uitgave gesteld

/ 250.—, waaronder niet begrepen is de hulp door het Studiefonds in zijnen werkkring verleend.

Bovendien moet ter eere onzer Leden getuigd worden, dat nooit een vergeefsch beroep op hunnen individueelen weldadigheidszin werd gedaan.

De opbrengst der periodiek terugkeerende collecten — de klinkende belangstelling betoond in liefdewerken als: de Mac. Scheurkalender en het Mac Jaarboekje — het welslagen der Tombola — het tegemoetkomen aan verschillende beden om onderstand — de hooge prijzen besteed voor nagelaten mac. voorwerpen van overleden Broeders — getuigen het.

Die milde geest blijve vaardig over hen!

Loge Bibliotheek en Lectuur.

De Bibliotheek werd gaande weg met enkele boeken op Ethisch, Sociaal en Geschiedkundig gebied aangevuld.

De Catalogus ligt gereed om ter perse te gaan — maar krachtens besluit der Ledenvergadering wacht het drukken op de grootere uitbreiding, die de inhoud der Bibliotheek het volgend jaar zal ondergaan.

Onze periodieke lectuur, die over drie series verdeeld, wekelijks bij de Leden, die zulks verlangen, aan huis de rondte doet, bestaat uit:

Het Ind. Maçonnieke Tijdschrift
L'Union Fraternelle
Het Maçonnieke weekblad
Die Bauhütte
Bausteine
Alpina
Latomia
The Freemason
Ethische Kultur
Sociaal weekblad
Soerja Soemirat
Het Dompertje
Moderne Kunst

en verder uit verslagen — Bulletins van het Groot Oosten enz. enz.

De ons gezonden schriften over het Amethijsme werden geregeld onder de Leden verspreid.

Betrekkingen met de Zuster-Loges.

In October 1896 vaardigde onze Loge aan de werkplaatsen in Nederland en Indië Teekenplanken uit, die hierachter respectievelijk als Bijlagen H. en J. hare plaatsing vinden.

Met voldoening constateert de Loge dat zij hare stem in deze niet te vergeefs verheven heeft. Van alle kanten uit het Moederland, mocht zij betuigingen van adhaesie vernemen, en wat meer zegt: geregeld werden haar de bedoelde mededeelingen verstrekt.

Gretig maakten wij er dan ook gebruik van, om alle aangekomen Broeders (een dertigtal) welkom te heeten in dit Oosten en tot aansluiting op te wekken. Riep hun werkkring, de Broeders naar andere Oostens, hetgeen meerendeels het geval was — onmiddellijk werd aan de betrokken werkplaatsen van hunne vermoedelijke komst kennis gegeven.

Was het ons een genot enkelen te kunnen helpen en voorlichten — wij zeggen die Loges dank die ons in de gelegenheid stelden door de daad getuigenis af te mogen leggen van Maçonnieke solidariteit.

In Indie gaven **niet** alle Loges zoo geregeld gevolg aan ons verzoek. Beweringen dat er geen mutatien naar ons Oosten zouden hebben plaats gevonden, vinden hare wederlegging in het feit, dat wij met verschillende oud Leden van Indische werkplaatsen toevallig in aanraking kwamen, die ons niet waren opgegeven.

Dat Bestuurders van deze Loges zulks niet opvatten als een verwijt maar wel als eene broederlijke herinnering — meer nog, als eene aansporing, om het slagen van een maatregel te verzekeren, die reeds bij gebrekkige uitvoering, veel goeds heeft uitgewerkt.

Bij het zilveren feest der Loge „Mataram" te Djokja, was „de Ster in het Oosten" vertegenwoordigd door Br. G. H. J. VAN DE RIVIÈRE, dien met onze Teekenplank no. 1186 voor dit Broederlijk dienstbetoon werd dank gezegd.

Vertegenwoordiging in Nederland.

Als Hoofdvertegenwoordiger onzer Loge treedt in Nederland op Br. A. LUIJMES te 's Hage en wordt in verband met art. 32 der statuten bijgestaan door de BBr. G. J. D. C. GOEDHART en J. MAURER.

Met de benoeming der drie Plaatsvervangers mochten wij tot heden niet slagen — daar onder de daartoe uitgenoodigde Broeders alleen Broeder Dr. C. GUTTELING in de gelegenheid was, het mandaat op zich te nemen.

Eene oprechte erkentelijkheidsbetuiging mag op deze plaats aan onze vertegenwoordiging in het Moederland niet onthouden worden, — maar niemand zal zich te kort gedaan achten, indien wij daarbij in het bijzonder denken aan den Hoofdvertegenwoordiger Br. A. LUIJMES, wiens ambt, veel tact, gemoedelijke zorg en niet weinig arbeid eischt. Met de grootste toewijding kwijt hij zich van zijne taak.

Groot-Oosten.

Aan de publieke maçonnieke zaak namen wij door onze vertegenwoordiging ijverig deel; zelfs langs telegraphischen weg werd zij door ons geïnstrueerd.

Het bekende voorstel van het Hoofdbestuur had de instemming der Loge, maar zij betreurt het, dat zijne aanneming eene verwerping van het Kampener voorstel scheen te moeten insluiten.

Hoofdbestuur.

Aan dit College brengen wij gaarne onzen dank voor dat het gehoor gaf aan ons dringend verzoek, om den Beschrijvingsbrief voor de vergadering van het Groot-Oosten, vroeger

dan gewoonlijk adres naar Indië te verleenen. Hierdoor toch werden ook de Indische Loges in de gelegenheid gesteld in werkelijkheid deel te nemen aan den Jaar-arbeid der Orde.

Enkele malen traden wij met het Hoofdbestuur in briefwisseling met verzoek om voorlichting en moreelen steun. Hieraan werd steeds met bereidwilligheid voldaan.

Betreurden wij het dat Br. Mr. J. P. VAILLANT door den dood aan het College van Groot-Officieren was ontvallen, de waardige vervulling van diens plaats door onzen Meester van eer, Broeder TACO HENNY, werd door ons met voldoening vernomen.

Ged. Groot-Meester voor de Ned. O. I. Kolonien.

Telkens als de Loge met den Z. V. BROEDER in aanraking kwam, mocht zij veel welwillendheid ondervinden.

Vijf malen woonde deze Groot-Dignitaris onzen Tempelarbeid bij, — eenmaal bevoordeelde hij de Middenkamer met zijne tegenwoordigheid.

Louisa Stichting.

Dankbaar wordt hier vermeld, dat een pupil van ons Studiefonds, zoon van een onzer overleden Broeders, in ons voortreffelijk Opvoedingsgesticht een te huis heeft gevonden.

Wij spreken hier het vertrouwen uit, dat de Leden der Loge niet op zullen houden dit voorrecht, dezen pupil ten deel gevallen, te waardeeren, door het krachtig steunen van alles wat in het belang der stichting wordt ondernomen.

Maç. Pers.

Groot was de belangstelling die zich daarvoor in onze Loge openbaarde.

Het Ind: Maç. Tijdschrift en de Union Fraternelle hebben zulks door het ruim toevloeien van abonnementen uit onzen kring kunnen ervaren.

Wij hielden haar zooveel doenlijk op de hoogte van hetgeen er in onze Loge verhandeld werd.

Na verschijning van het eerste nummer van het Ind. Maçonniek Tijdschrift echter, was de meerderheid van onze Logeleden ontstemd over den minder verdraagzamen toon, daarin volgens hare meening tegenover andersdenkenden aangeslagen.

Daar nu de Redacteur de Loges had uitgenoodigd om Hem zooveel mogelijk op de hoogte te houden van hetgeen er in hare kringen voor zou vallen, waardoor aan het nieuw orgaan een eenigszins officieele tint geschonken werd — meenden die Leden in het belang van den goeden naam der Ind. Vrijmetselarij, tegen een dergelijk optreden in een semi-officieel maçonniek orgaan, ernstig te moeten waarschuwen.

De Loge deed zulks per hare Teekenplank no. 1074 die ook, als bijlage K., aan dit verslag is gehecht.

De redactie kon echter goedvinden haar niet te plaatsen, onder aanhaling van het motief, dat aan datzelfde onderwerp reeds plaatsruimte was afgestaan.

INSTELLINGEN DOOR DEZE LOGE RECHTSTREEKS BEHEERD.

Verslag over 1895/96 van ons Studiefonds.

Het fonds heeft ten doel, kinderen bij hunne opvoeding zoowel geldelijken als zedelijken steun te verleenen. Daarbij wordt getracht aan de pupillen die opvoeding te verzekeren, die bij hunnen aanleg in verband met hunne maatschappelijke omgeving, de meest geschikte moet geacht worden.

Op de studiën, het gedrag enz. van elk hunner, wordt door een speciaal daartoe aangewezen lid onzer commissie steeds een waakzaam oog gehouden.

Het fonds bezit een kapitaal van ruim / 6000, hetwelk, afgescheiden van de overige geldmiddelen, door den thesaurier der Loge ambtshalve beheerd wordt.

Bij den aanvang van het verslagjaar bekostigde het fonds geheel of gedeeltelijk het onderwijs van 12 kinderen, t. w:

1 leerling der Gouvts. lagere school.
9 leerlingen van het Gymnasium Willem III afd. A.
2 id. id. „ „ „ B.

In den loop van het werkjaar werden als pupillen aangenomen:

2 kinderen, die de lagere school bezoeken en 1 leerling van het Gymnasium Willem III.

Wegens gebrek aan ijver en vlijt moest aan 2 leerlingen de ondersteuning van het fonds worden ontzegd, terwijl een derde blijken gaf, die niet meer noodig te hebben of althans niet meer op prijs te stellen.

Een der jongens, die tot dusver lager onderwijs genoot, kon door de goede zorg der Loge in de Louisa Stichting

geplaatst worden, zoodat op het einde van het verslag jaar uit het fonds ondersteuning werd verstrekt aan:

2 leerlingen der lagere school,
7 id Gynmasuim Willem III, afd. A.
2 id id „ „ B.

Twee aanvragen moesten worden afgewezen terwijl op het einde van het jaar nog drie verzoeken in behandeling waren.

In het geheel werd aan de pupillen van het fonds ten koste gelegd . . . . . / 2582.72
terwijl de ontvangsten, z. a. toelage van de Loge de Ster in het Oosten, donatien, contributien en renten bedroegen . . . . . „ 3421.72
zoodat bij het kapitaal kan gevoegd worden een bedrag van ± / 800.

Naar aanleiding van de verhooging van het schoolgeld voor de afdeeling B. van het Gynmasuim Willem III, richtte de Loge tot de Regeering het verzoek, die verhooging niet toe te passen op leerlingen, wier studiekosten gedragen worden door het fonds en andere instellingen van gelijken aard, waarop echter eene afwijzende beschikking ontvangen werd.

Ten einde eene grootere stabiliteit der ontvangsten te verkrijgen, die voor ruim de helft gevonden worden uit in Indie zoo wisselvallige contributien, vroeg en verkreeg de Loge vergunning tot het houden eener Geld-Loterij groot / 10.000. — De netto opbrengst hiervan zal ongeveer / 4000.— bedragen, waarmede het kapitaal van het fonds versterkt kan worden.

Verslag over 1895/96 van de Volks-Bibliotheek.

Dank het ruime batige saldo, getrokken uit de exploitatie gedurende het boekjaar 1894/95, kon de Commissie van Beheer, aan den inhoud der Bibliotheek eene ruime uitbreiding geven. — Zij bestaat uit 4000 Boekwerken.

Ook werd een rubriek „Tijdschriften" aan de boekenverzameling toegevoegd.

Het getal contribueerende Lezers, verminderde inmiddels dit jaar in niet geringe mate, waartoe echter de buitengewoon groote mutatie onder het garnizoen het hare bijdroeg. De commissie durft toch de verwachting uitspreken, dat verhoogde deelneming zal gekweekt worden, door de uitgifte van een nieuwen Catalogus, thans nog in bewerking.

In verband met dezen arbeid, werden al de boeken van nieuwe nummers voorzien, en voor zoover noodig door den boekbinder onder handen genomen.

Het batig saldo der exploitatie rekening 1895/96 bedroeg in ronde cijfers / 1600.

Ofschoon het ons bekend is, dat zij het niet begeeren, kunnen wij toch niet nalaten den Beheerders der beide instellingen den dank der Loge te brengen, voor hunne toewijding aan de publieke zaak betoond.

AANHANGSEL.

Bataviasche Ambachtsschool. Hulpbank.

Alhoewel deze beide hoogst nuttige instellingen niet meer onder direct toezicht harer oprichtster staan, is zij toch steeds officieel in hare Besturen vertegenwoordigd.

Fröbelschool.

Met de Fröbelschool, ook een kind onzer werkplaats, is zulks helaas het geval niet. Er zijn echter teekenen waargenomen, die op meer aanraking in de toekomst wijzen.

Vrijmetselaars-Vereeniging „Mataram" tot onderlinge ondersteuning van nagelaten betrekkingen.

Ofschoon eigenlijk niet tot den specifiek Bataviaschen Loge-arbeid behoorende, heeft deze vereeniging zooveel zorg, zooveel inspanning van onze, haar besturende Leden geëischt, dat dit eerste verslag onvolledig zou mogen heeten, indien deze Orde-arbeid niet werd vermeld.

Veel toch is deze vereeniging aan „de Ster in het Oosten" verplicht.

Op aandringen van de Loge „Mataram" te Djockja, werd het fonds door „de Ster in het Oosten" in beheer genomen.

De hoogst gebrekkige administratieve toestand van het Fonds, werd het eerst flink en stelselmatig onder de oogen gezien door onzen werkzamen Br. A. C. L. Hempenius, die in menig laat avonduur de administratie op gezonde basis regelde.

Zijn arbeid deed de commissie van Beheer duidelijk inzien, dat ook de vrijmetselarij, *met goede bedoelingen alléén*,

geen nuttige instellingen in het leven roepen mag, wil zij er te een of ander tijd geen schande aan beleven.

En het is de pijnlijke ondervinding met den toenmaligen toestand van „Mataram" opgedaan, waarin hoofdzakelijk de terughoudendheid wortelt, die onze Loge vast besloten heeft aan te nemen tegenover elk Loge-plan, waarvan niet duidelijk en op goede gronden aangetoond wordt, dat het ook in de toekomst de krachten der betrokken Loge niet te boven gaat.

Indien men wil, hoort deze uitweiding niet bij een Jaarverslag, — maar toch vindt zij er hare plaats, omdat zij ongezocht de gelegenheid aanbiedt, het standpunt te verklaren, dat onze Loge tegenover den maç. ondernemingsgeest zal blijven innemen, zoolang en waar zij niet overtuigd is, dat deze de hand reikt aan voorwaarden, die men aan de vooruitzichten eener duurzame draagkracht stellen mag.

Maar terugkeerend tot „Mataram" in het bijzonder, uit de Loge den wensch dat het der werkkracht van den tegenwoordigen, administratief uiterst bekwamen Secretaris-Penningmeester Br. S. D. Bodde, moge gelukken de Djokjasche onderneming te doen *blijven* beantwoorden, aan de goede bedoelingen, die bij hare oprichting hebben voorgezeten. Voor bijzonderheden wordt verwezen naar het gedrukte Jaarverslag 1895, verkrijgbaar bij den Secr.-penningmeester van het fonds, en bij den Secretaris der Loge.

En nu ten slotte.

Daar de Loge dit jaar in eene periode van overgang verkeerd heeft, zal dit verslag zich niet verdiepen in het overwegen van vragen, als: heeft ons Logeleven waarlijk op die hoogte gestaan, dat het in staat was aan allen geestesvoedsel te verschaffen?— of wij nader tot ons doel gekomen zijn?— m. a. w: of wij tevreden over onzen arbeid zijn?— het volgende jaar zal eerst de tijd gekomen zijn de beantwoording dier vragen aan de orde te stellen.

De weegschaal zal dan in vaste hand genomen worden,

en in het belang van ons individueel geestelijk leven, aan welks opbeuring en aanvulling, de hoogst zoowel als de laagst geplaatste, de ontwikkelde zoowel als de eenvoudige van geest, *allen*, gelijkmatige behoefte hebben, wil dat leven niet stompzinnig eenzijdig worden, wordt de hoop vertolkt, dat de weegschaal niet zal overhellen beschaming, teleurstelling en waanwijsheid.

De samensteller,
M. JOS. MASION.

Vastgesteld in de Bestuursvergadering 3 November 1896.

NAMENS HET BESTUUR,
L. J. RESNER,
Voorz. Mr.
M. JOS. MASION,
Secr.

LOGE „DE STER IN HET OOSTEN".

Rapport van de Commissie, benoemd om verslag uit te brengen over het plan door den heer G. GORTER alhier bij de Loge ingediend, om in de oude Bazar, staande te Molenvliet, met *zijne* intensieve medewerking een Internaat voor schoolgaande meisjes op te richten, onder aanvraag van een subsidie van / 5000.—, met dien verstande dat de Loge door eene Commissie het opperste beheer daarover in handen zou hebben.

Ten einde U omtrent onze meening niet te lang in het onzekere te laten, wenschen wij voor op te zetten dat wij na degelijk onderzoek en uitvoerige bespreking, de Loge in den meest beslisten zin, moeten afraden aan dit plan haar zegel te hechten. Het spijt ons geen milder oordeel te kunnen vellen, omdat de goede bedoeling, die bij den voorsteller voorzit, daardoor schijnt miskend te worden, maar wij weten het allen, met goede bedoelingen alléén kan men geen duurzame inrichtingen in het leven roepen, nog minder behouden.

Tot bovengenoemde uitspraak hebben de volgende overwegingen geleid:

I. Onder voorlichting van den heer GORTER zijn wij tot de wetenschap gekomen (want duidelijk blijkt zulks niet uit het plan) dat een meisje, gebruik willende maken van alle lessen, minstens maandelijks / 100 zal te betalen hebben.

Rekening houdende met hetgeen bestaande inrichtingen te dezer stede als tarief hebben vastgesteld, gelooven wij dat volgens de onderhavige basis reeds aan de eerste levensvoorwaarde der instelling, *een voldoend aantal betalende meisjes*, niet zal kunnen voldaan worden.

II. De begrooting van verbouwing en kosten der inrich-

ting ad ƒ 6000.— zouden wij niet gaarne voor onze rekening nemen.

Het blijkt o. a. nergens of met de raming van de kosten der verbouwing, op ƒ 1500.— geschat, rekening gehouden is met de eischen die tegenwoordig de hygiène-leer stelt.

Verder vragen wij ons in gemoede af, hoe het mogelijk zal zijn, eene zoo uitgebreide lokaliteit als de oude Bazar is in te richten, ten gerieve van kinderen die ƒ 100.— voor een internaat te betalen hebben, en dus met recht kunnen verlangen, dat alles in hunne omgeving naar verhouding er uitziet, voor ƒ 4500.—? Om enkele zaken op te noemen: Meubels, ledikanten met bedden, waschgerei, linnengoed, tafelbenoodigdheden enz. enz. zullen daarvoor moeten worden aangeschaft. Wij meenen dat het dubbele der genoemde som niet voldoende zal zijn.

III. De begrooting voor de maandelijksche uitgaven dunkt ons ook verre van volledig. Er wordt gerekend op één hulp-juffrouw, maar waar blijft het auxilaire toezichts-personeel, dat voor een 30-tal meisjes toch waarlijk niet overbodig mag genoemd worden? 's Nachts, bij het vervoer naar school, bij het uitgaan — zelden zal het geheel ontbeerd kunnen worden.

Ziedaar de hoofdmotieven voor het advies dat wij in het belang der Loge meenden te moeten geven — het zou onverantwoordelijk zijn haar aan de uitvoering van een dergelijk plan vast te koppelen.

Voor het vervolg kan het zijn nut hebben, dat de Loge in kennis wordt gesteld met een gedeelte van het onderhoud, door ons met den heer Gorter gevoerd.

Daar de ligging van het gebouw ook volstrekt de volle sympathie niet wegdroeg, werd hem de vraag gesteld, of voor het geval, dat de Loge eens tot de oprichting van een dergelijk bedoeld internaat mocht overgaan, maar haar oog liet vallen op een ander gebouw dan de oude Bazar, in

welke verhouding de heer GORTER dan tot een een dergelijk nieuw plan zou willen staan.

Hierop werd door hem geantwoord, dat hij dan ook in algemeenen zin geneigd was mede te werken, door het geven van inlichtingen omtrent het noodige meubilair, — de gewenschte inrichting der gebouwen — beoordeeling van de geschiktheid eener directrice: Maar zijn naam wil hij alleen geven aan zijn eigen plan — alleen ook daarvoor de verantwoordelijkheid mededragen, omdat hiermede zijn eigen belangen zijn gemoeid.

O. van Batavia, 11 Februari 1896.

Namens de Commissie voornoemd.

w.g. M. JOS. MASION,

Rapp.

BIJLAGE B.

O. van Batavia, 19 Januari 1896.

1229.

Aan
het Comité tot het verleenen van
Hulp aan ontslagen Europeesche
gevangenen
O. van Samarang.

W. K. S. H. Z. V.

Zeer Waarde Broeders,

In antwoord op uw schrijven dd. Januari j.l., ten geleide van een Reglement enz., deelen wij U mede, dat de Loge „de Ster in het Oosten" in hoogst enkele gevallen slechts, waarschijnlijk zelfs nimmer, in de gelegenheid zal zijn, daadwerkelijken steun te verleenen aan uw in het algemeen zeer gewaardeerd streven. En waar toezegging van degelijken steun ons niet mogelijk schijnt, achten wij het in strijd met onze waarheidsliefde, dien namens Haar te verzekeren. Immers overtreft de vraag naar behoorlijk betaalden arbeid reeds sedert lang het aanbod.

Waar dit feit niet tegen te spreken is, achten wij het ongeraden der buitenwereld een nieuwe voeg in het harnas der Orde te wijzen door het oprichten van een nieuwe in het openbaar werkende afzonderlijke vereeniging, die — wordt bij haar aangeklopt door anderen dan vrijmetselaren — machteloos zal blijken.

Het door U beoogde doel maakt deel uit van de plichten der Orde in het algemeen en van iederen vrijmetselaar in het bijzonder.

Dat ieder hunner, in elk bijzonder geval, handele naar vermogen, zonder opspraak naar buiten.

Daarmede zullen zoowel de maatschappij als de ontslagen veroordeelden beter geholpen zijn, dan door de simple aanbeveling van eene geaffiliëerde vereeniging.

Inmiddels teekenen, onder aanbieding van br. gevoelens, namens de Loge de „Ster in het Oosten".

Uwe U heilw. Mede Broeder,

w. g. C. KRUSEMAN,
w. n. Voorz. Mr.

M. JOS. MASION,
Secretaris.

BIJLAGE C. O. van Batavia, 8 Maart 1896.

Aan
de Loge „de Ster in het Oosten" alhier.

W. K. S. W. Z. V.

Zeer Waarde Broeders,

Benoemd om als uw Gemachtigde op te treden, in de op den 5 Maart j.l. plaats gehad hebbende jaarlijksche vergadering van aandeelhouders der Bataviasche Hulpbank, heb ik de eer U omtrent het verloop dier vergadering het volgende mede te deelen.

President Br. C. L. E. HAGNAUER.
Secretaris „ J. C. ZIJLMANS.
Penningmeester wegens ongesteldheid afwezig.

Vertegenwoordigd waren 135 aandeelen, uitbrengende 19 stemmen.

Het bleek mij dat aan al de voorschriften der Statuten, deze bijeenkomst betreffende, behoorlijk was voldaan.

De Rekening en Verantwoording was nagezien en accoord bevonden door de Commissie van Verificatie de BBr. J. A. E. BUSS, E. S. DE JONG en W. F. G. L. HAANSTRA, zoodat ik niet aarzelde, namens aandeelhouders, niet bestuursleden, het gevraagd acquit en décharge te verleenen.

Het dividend over het Boekjaar 1895 werd vastgesteld op 6 %.

Als Bestuurslid werd herkozen Br. J. C. ZIJLMANS als Commissaris S. D. BODDE.

Tot leden der Commissie voor het nazien der Rekening en Verantwoording over het Boekjaar 1896 werden benoemd de B. Br.:

J. A. E. BUSS, J. F. ZIMMERMANN, J. BECK en als plaatsvervangende Leden de BBr.

P. R. van Duynen en E. S. de Jong.

Vervolgens werd aan de orde gesteld wijziging van art. 1 der Statuten van de Bank, dat als dan aangevuld zou worden met de clausule:

„dit bedrag kan door het Bestuur zoo noodig tot ƒ 600.— „worden verhoogd."

Het zij mij vergund bij dit punt der agenda eenigszins uitvoerig stil te staan.

Velen met mij zullen in de Ledenvergadering van 18 Februari j.l. de overtuiging gehad hebben, dat het Bestuur der Bat. Hulpbank eenstemmig was in de goede verwachtingen, die het koesterde van deze Statuten-wijziging. Br. van Nierop vertolkte die overtuiging, door als zijn oordeel mede te deelen, dat daar waar het Bestuur dezer Bank den voorgestelden maatregel beschouwt als het eenige middel, om verbetering in haren toestand aan te brengen, de leden als minder bevoegden om een oordeel uit te spreken, dat Bestuur op den door haar aangewezen weg dienen te volgen. — Onder den invloed van dit advies, meen ik, werd met 20 stemmen vóór en 11 tegen, den Gemachtigde ter Jaarvergadering opgedragen, de stemmen waarover de Loge te beschikken heeft, uit te brengen ten gunste van het voorstel van het Bestuur.

Wat bleek echter Uwen Gemachtigde ter vergadering? Dat de eenstemmigheid van gevoelen wel bestaan heeft, onder den indruk van de resultaten eener voor de Hulpbank buitengewoon nadeelige operatie-maand, maar dat die homogeniteit verbroken was, nadat balans en bescheiden over het boekjaar 1895 onder de oogen gekomen waren van den Voorzitter; — deze was toen van oordeel (over de gronden is het nu niet de plaats om uit te weiden), dat die ingrijpende maatregel vooralsnog volstrekt niet behoefde genomen te worden.

Br. Hagnauer, de Voorzitter, had deze veranderde zienswijze mede willen deelen in de genoemde Ledenvergadering

van 18 p°, maar door plotseling verergerde ongesteldheid, werd hij daarin verhinderd.

Na deze mededeeling gehoord te hebben, gaven de overige Commissarissen een bewijs van vertrouwen in het doorzicht en het beleid van hunnen Voorzitter door de volgende modus te treffen:

1. Het Bestuur der Bat. Hulpbank neemt het betrokken voorstel terug.

2. Zoo noodig stelt het zich voor in den loop van het nieuwe boekjaar er op terug te komen.

In deze zuivere bestuursaangelegenheid had ik mij officieel niet te mengen, alleen breng ik dit besluit te Uwer kennis, omdat mijn imperatief mandaat daar door van zelf verviel.

Verder heb ik U nog te berichten, dat het Bestuur er op bedacht zal zijn te trachten, de niet in circulatie zijnde gelden, in het vervolg op productiever wijze te benutten.

Ik ben natuurlijk niet in gebreke gebleven, het Bestuur den dank der aandeelhouders over te brengen, voor de wijze waarop het hunne belangen ook in dit jaar weder behartigd heeft.

Meenende mij door deze mededeelingen van mijn taak gekweten te hebben, teeken ik mij van u

de Heilw. Mede Br.,
(get.) M. JOS. MASION,
gemachtigde.

BIJLAGE D.

O. van Batavia, 24 April 1896.

1332.

Aan

de Commissie voor de oprichting van een Pensionaat voor schoolgaande Meisjes der Loge „la Constante et Fidèle".

Samarang.

W. K. S. W. Z. V.

Zeer Waarde Broeders,

De jongste Ledenvergadering der Loge „de Ster in het Oosten", heeft met de grootste nauwgezetheid uw verzoek om financieelen steun voor het oprichten van een Pensionaat voor schoolgaande meisjes, te costi overwogen.

Dat het plan op zich zelve hare sympathie heeft, behoeft geen betoog, maar gelet op hetgeen het verleden omtrent de oprichting van maç. stichtingen in Indië heeft geleerd, staat het bij alle leden die deel namen aan het zeer geanimeerde debat vast, dat de Vrijmetselarij als zoodanig niets mag ondernemen in het openbaar, of, eene nauwkeurige becijfering van vermoedelijke ontvangsten en uitgaven moet aantoonen, dat de onderneming op een hechten grondslag rust.

De vraag rees dan ook in hoever Uwe Commisie, door het overleggen eener begrooting, de vastheid van de grondvesten in deze heeft aangetoond.

Het Bestuur onzer Loge heeft alle inlichtingen verstrekt, die op zijn verzoek, in Uwe verschillende brieven gegeven zijn.

De Ledenvergadering echter, de ontvangen antwoorden op de categorisch gestelde vragen niet voldoende achtend, heeft ons opgedragen U mede te deelen: dat de Loge als zoodanig, niettegenstaande de groote sympathie, die zij voor

het plan koestert, zich aanvankelijk onthouden zal om uwe Commissie den verlangden financieelen steun te verleenen. Zoodra de Loge inmiddels bespeurt (en zij wenscht niets vuriger dan daartoe zoo spoedig mogelijk in de gelegenheid gesteld te worden) dat hare vrees voor een duurzaam welslagen ongegrond geweest is, zal zij bereid gevonden worden U krachtig ter zijde te staan.

Met andere woorden, zal de Loge de „Ster in het Oosten" bij een eventueel slagen, zich om overwegingen, aan de praktijk ontleend, de voldoening hebben te ontzeggen, als mede-oprichster tot dat slagen te hebben medegewerkt, tot de volmaking der eenmaal op vasten bodem staande onderneming zal zij gaarne bijdragen.

Inmiddels teekenen zich namens de Loge voornoemd.

Uwe U heilw. Mede Broeders,

W. g. S. J. W. VAN BUUREN,
Voorz. Mr.

M. JOS. MASION,
Secretaris.

BIJLAGE E.

1402.

O. van Batavia 4 Juli 1896.

Aan

den Zeer achtbaren Broeder Dr. J. HELDER
Eerste Groot Opziener bij het Gr. O. der Nederlanden.
O. van Zierikzee.

W. K. S. H. Z. V.

Zeer Achtbare Broeder,

Wij vervullen de aangename taak u namens de Leden onzer Loge mede te deelen, dat zij met de grootste belangstelling en ingenomenheid van uw stuk hebben kennis genomen, voorkomende in het Jaarboekje voor Nederlandsche Vrijmetselaren 5896, getiteld: „Onderwijs in de Zedenleer".

De inhoud trof te meer hunne aandacht omdat eenige maanden, vóór dat dit boekje in hun bezit kwam, verschillende stemmen in den boezem der Loge waren opgegaan, die het groote nut betoogden, van een dergelijk onderwijs in het belang van de zedelijke vorming onzer jeugd, aan den overigen Logearbeid te verbinden.

Vond zulks toen bij zeer vele Broeders instemming, te meer verklaarbaar is het, zij de door U aan de orde gestelde vraag: „Kan er door de Loges in dit opzicht niets gedaan worden?" volmondig en met den meesten nadruk, bevestigend beantwoordden.

Verder onderschrijven zij uit volle overtuiging uwe aanhalingen van PASCAL en wijlen Dr. A. PIERSON (pag. 209), ook zij voelen het: les grandes pensées viennent du coeur.

Maar toch hebben zij, die bereid gevonden worden om in uwen geest te arbeiden, behoefte aan eene aanwijzing, aan een richtsnoer om stelselmatig van meet at, die hoogst teedere taak te verrichten.

En wat ligt nu meer voor de hand, dan dat zij van uwe wijsheid, door vele jaren van prachtischen arbeid gevoed, een dergelijken leiddraad verwachtten?

Stel ons in de gelegenheid, Z. A. Broeder, om uwe vraag met eene daad te kunnen beantwoorden?

Aan het slot van genoemd stuk wordt door U betoogd „dat het jeugdig gemoed voor het ware schoone en goede zeker nog wel even ontvlambaar zal wezen als een halve eeuw geleden, als de priester maar nadert die de brandende fakkel draagt".

Welnu, laat Gij voor onze Broeders van goeden wil eene fakkel branden, die den draad helder verlichten kan, die onontbeerlijk door het zoo verheven maar moeielijke werk als zedelijke vorming der jeugd loopen moet.

Met een toezeggend antwoord zult U de Leden onzer Loge zeer verheugen.

Het komt ons ten slotte voor, dat het zijn nut kan hebben, dit schrijven in breeder kring te verspreiden. Wij hebben daarvan een afschrift aan den U welbekenden redacteur van l'Union Fraternelle gezonden, onder mededeeling dat de Redactie zulks in hare kolommen op kan nemen, na van u de toestemming daartoe te hebben verkregen.

Wij vertrouwen dat deze in het belang der goede zaak niet onthouden zal worden.

Met de meeste br: gevoelens van waardeering en toegenegenheid teekenen namens de Loge voornoemd.

Uwe U heilw. Mede Broeders,

w.g. L. J. RESNER,
Voorz. Mr.
M. JOS. MASION,
Secretaris.

Noot. Ter vergemakkelijking van het overzicht dezer Materie, wordt deze Teekenpl. reeds in dit verslag vermeld. Zij is trouwens het uitvloeisel van een besluit dit jaar genomen, en toevallig vier dagen slechts na sluiting van dit jaar uitgegaan.

BIJLAGE G.

WINST- EN

Debet van de Loge „de Ster in het Oos

Aan	Inventaris-rekening.	/	305.
„	Gebouwen der Loge	„	666.
„	Bibliotheek der Loge.	„	186.
„	Aandeelen Batav. Hulpbank afschrijving.	„	595.
„	Blinden-Instituut Amsterdam	„	5.
„	Onkosten-rekening (onder dit hoofd zijn de liefdegiften opgenomen). . . .	„	4595.
„	Mac. Kleeding en versierselen . . .	„	13.
„	Banketten	„	70.
„	St. Jansfeest 1895.	„	305.
„	Vaste bijdragen.	„	214.
„	Gas- en petroleum-rekening	„	591.
„	Winst	„	1981.
		/	9530.

VERLIESREKENING

sten" van 1 Juni 1895 tot 31 Mei 1896. **Credit**

37	Per	Drankenrekening	/ 137.56
19	„	Lokaalhuur.	„ 1892.50
16	„	Receptiegelden 1e graad	„ 1170.—
—	„	Interest-rekening.	„ 214.66
—	„	Maandelijksche contributies	„ 6060.—
	„	Contributie art. 75 der Bijwet. . . .	„ 8.—
64	„	Commissie Scheurkalender Louisa stichting.	„ 23.94
05	„	Buitengew. Inkomsten.	„ 23.82
90			
60			
—			
86			
71			
—			
48			/ 9530.48

BATAVIA, 31 Mei 1896.
get. E. S. DE JONG.
Thesaurier.

Nagezien en Accoord bevonden.
BATAVIA, 18 Juni 1896.
De Commissie:
w.g. C. DE VRIES.
„ DE NIJS BIK.
„ JOOSTENSZ.

BIJLAGE H[1].

Batavia, October 1895.

Aan
de Loges onder het Groot-Oosten
der Nederlanden.

W. K. S. H. Z. V.

Zeer Waarde Broeders!

Zooals U bekend is komt het vaak voor, dat Leden onzer Orde tot het volgen hunner bestemming of door het eindigen van hun verloftijd, naar Indië vertrekken of daarheen terugkeeren.

Vooral wat de categorie, eerst sedert korten tijd in den Bond opgenomen Vrijmetselaren betreft, zijn wij overtuigd dat het U niet onverschillig kan wezen, of het maçonnieke zaad, door U in het gemoed dier jeugdige Broeders gestrooid, ontkiemen dan wel verstéenen zal.

De ondervinding zal U, evenals ons, waarschijnlijk hebben geleerd, dat het laatste maar al te vaak het geval is.

Moet zulks bij enkelen dier gerecipieerden worden toegeschreven aan volslagen gevoelloosheid voor onze ideëele Bondsleer, bij de meesten, wier eerste gang naar de Loge ook hun laatste bleef, ligt o. i. de oorzaak meer buiten dan in hun zelven.

Hunne voornemens om zich, onmiddellijk na aankomst in Indië, waar mogelijk, bij eene Loge aan te sluiten, zijn meestal goed gemeend, doch het vreemde land en de nieuwe werkkring zijn even zoovele omstandigheden, die zulke goede voornemens, in den beginne althans, licht afleiden, terwijl er later niet meer aan gedacht wordt.

Het is onze overtuiging dat men geene gelegenheid voorbij mag laten gaan om zulke jonge Broeders, als het ware

met zachten drang, den onbekenden Broederkring binnen te voeren en het overgroot aantal Broeders in de verstrooiing, tot een gewenscht minimum terug te brengen.

De Loge „de Ster in het Oosten" te Batavia is in de gelegenheid dien plicht te vervullen en wil zich daaraan niet onttrekken.

Batavia toch is voor vele nieuw aangekomenen in Nederlandsch-Indië de eerste plaats van vestiging, — nog meerderen toeven er eenigen tijd, om van daaruit het oord hunner bestemming te bereiken.

Zij die hier gevestigd blijven hopen wij in onze Kolommen op te nemen, met hen die slechts doortrekkend zijn kunnen betrekkingen worden aangeknoopt, die ons in de gelegenheid stellen, hun voorloopig te introduceeren in onze Loge, om daarna, bij vertrek naar plaatsen, waar Zustervereenigingen gevestigd zijn, de aandacht der betrokken Broeders op hen te vestigen, welke geestverwanten, dan verder de omschreven taak kunnen overnemen.

Doch natuurlijk — van slechts weinigen die door U gerecipieerd worden en naar Indië vertrekken, zijn de namen ons bij aankomst reeds bekend. Het gelukkig toeval dient ons wel eens, — doch de hooge zedelijke belangen, èn van het individu, èn van onze gemeenschap, vermanen ons ernstig niet langer aan het toeval over te laten, wat door een stelselmatig optreden geregeld en verkregen kan worden.

Uwe welwillendheid en medewerking roepen wij daartoe met bescheiden aandrang in.

Die beiden kunt gij ons verleenen door ons de noodige aanwijzingen te verstrekken.

Wij stelden de nieuwe aangenomen Broeders op den voorgrond, omdat de eerste jaren na de aanneming, voor een al of niet vruchtbaar maçonniek leven gewoonlijk beslissend zijn, en de jongeren uit den aard der zaak de grootste behoefte aan steun en voorlichting hebben. Zooals echter uit den aanhef van dit schrijven blijkt, is het onze bedoeling niet, de oudere Broeders van ons pogen tot opwekking

uit te sluiten; integendeel, ook de namen van hen, die Leden Uwer werkplaats zijn en zich in Indië gaan vestigen, zullen wij gaarne vernemen.

Om het U zoo gemakkelijk mogelijk te maken veroorloven wij ons U hierbij eenige formulieren aan te bieden, die, duidelijk ingevuld, en zoo spoedig mogelijk per Landmail toegezonden, ons in staat stellen in bovengenoemden geest werkzaam te zijn.

Wij vertrouwen, Zeer Waarde Broeders, dat U ons zult willen steunen in ons streven, om het goede werk, bij den eenen door U aangevangen, bij den anderen door U voortgezet, niet te loor te doen gaan. Alle richtingen maken zich op, om partij te trekken van de kentering, die in de geestelijke strooming onzer dagen valt waar te nemen, — geeft ons de gelegenheid om althans hen, die eenmaal de onzen geworden zijn, voor ons streven en werken in deze gewesten te behouden.

Onder aanbieding van den ons bekenden groet, teekenen, namens de Loge voornoemd,

Uwe U heilwenschende Mede-Broeders,

S. J. W. VAN BUUREN,

Voorzittend Meester.

M. JOS. MASION,

Secretaris.

BIJLAGE H².

O. van , den 189 .

Aan
de Loge de Ster in het Oosten
Batavia.

W. K. S. H. Z. V.

Zeer Waarde Broeders,

Ingevolge het verzoek, vervat in Uwe T. van October 1895 p. s., deelen wij U mede dat

Br. . . . . Leerling / Gezel / Meester

geboren te . . . . .
oud . . . . .
van beroep . . . . .
gerecipieerd in de Loge . . . . . te . . . . .
op den . . . . .
eerstdaags per s.s. . . . . .
naar Indië zal vertrekken.

Met den ons bekenden groet teekenen zich, namens de Loge.
te . . . . . ,

Uwe U heilw. Mede-BBr.

Voorz. Mr.

Secretaris.

BIJLAGE J.

O. van Batavia, October 1895.

Zeer Waarde Broeders,

Wij veroorloven ons U hierbij eene circulaire aan te bieden, door ons tot alle Nederlandsche Loges gericht.

Wij koesteren de hoop, dat U zich met hare strekking in het algemeen vereenigen kunt. Het is inzonderheid onze bedoeling Uwe aandacht te vestigen op alinea 9, luidende: „Zij die hier gevestigd blijven hopen wij in onze Kolommen op te nemen, met hen die slechts doortrekkend zijn, kunnen betrekkingen worden aangeknoopt, die ons in de gelegenheid stellen, hen voorloopig te introduceeren in onze Loge, om daarna bij vertrek naar plaatsen, waar zustervereenigingen gevestigd zijn, de aandacht der betrokken Broeders op hen te vestigen, welke geestverwanten dan verder de omscheven taak kunnen overnemen."

Zooals U ziet, wenschen wij van onze zijde het Gemeenschapsstelsel, onder ons, Indische zusterloges, op meer practische wijze tot zijn recht te doen komen.

Wij onderschatten allerminst de waarde van het wisselen van wederkeerige bezoeken — noch de beteekenis van het overbrengen en aanbieden van broederlijke groeten en wenschen — maar deze door ons zeer gewaardeerde gebruiken, eischen dunkt ons eene aanvulling, z. a. die in de circulaire is aangegeven; volgens onze neeming *moet* het door ons voorgestelde èn den individuen èn de Loges ten goede komen.

Maar even als aan de Nederlandsche Loges vragen wij onder aanbieding van den wederkeerigen dienst, ook Uwe voorlichting.

Wij stellen ons dan voor in het vervolg telkens na ontvangen aanwijzing, de namen van zulke uit Nederland aangekomen Broeders te Uwer kennis te brengen, die Uw Oosten als standplaats aangewezen werd. Hetzelfde zal bovendien geschieden met de Leden, *onzer* Loge, die Batavia met het oord Uwer vestiging — als woonplaats gaan verwisselen. Wordt door Uwe Loge, wat het laatste aangaat, nu hetzelfde betracht, dan zijn èn Uwe werkplaats èn de onze beiden gebaat.

Het komt toch vaak voor dat Maçons, na eene ijverige toewijding van eenige jaren, wel eens verpoozen willen van den arbeid, z. a. men dat noemt, — maar even vaak gebeurt het dat een opwekkend warm woord er in slaagt die rustplannen te verdrijven door het aangevuurde plichtbesef.

Het komt er maar op aan die Broeders te kennen, hen op te zoeken — en de ondervinding leert gelukkig, dat in de meeste gevallen de aansporingen niet te vergeefs zijn gedaan. Want moeten wij al toegeven, dat onze Orde verre blijft beneden hare idealen, zulks ligt ons inziens meer aan hare organisatie, dan aan Hare individueele Leden, die meestal van goeden wil zijn.

Eenige exemplaren van hetzelfde invullingsbiljet als naar Nederland gezonden, bieden wij U gemakshalve aan. Is de invulling van den naam der boot voor ons onderling minder noodig — voor het overige kan zij tusschen ons ongewijzigd worden gebruikt.

Wij eindigen met het verzoek: Broeders, laten wij elkander steunen in deze, — het is waarlijk geen gering voordeel als wij onze medestanders ter plaatse kennen. En zonder U te willen wijzen op den ernst der tijden, aan U even goed bekend als aan ons, brengen wij U in herinnering de tooverachtige uitwerking van KARL MARX's machtig woord: „Werklieden vereenigt U." Laat dit woord ook voor onzen kring gesproken zijn, opdat aan onzen symbolieken keten in het vervolg geen schalm noodeloos ontbreekt.

Onder aanbieding van den ons bekenden groet teekenen zich, namens de Loge voornoemd,

Uwe U Heilwenschende Mede Broeders,

w.g. S. J. W. VAN BUUREN,
Voorz. Meester.

M. JOS. MASION,
Secretaris.

BIJLAGE K.

1074.

O. van Batavia 22 October 1895.

Aan

Broeder A. S. Carpentier Alting,
Redacteur v/h Ind. Maç. Tijdschrift.

Semarang.

Zeer Geachte Broeder,

Wij verzoeken U beleefd het onderstaande in het Ind. Maç. Tijdschrift op te willen nemen.

De Loge „de Ster in het Oosten" heeft, z. a. U gebleken is, uwe poging, om in Indië een maç. tijdschrift op te richten, met de grootste sympathie en waardeering begroet.

Zij heeft zulks getoond door het groot aantal abonnenten onder Hare Leden geworven. Zij bewees zulks door U mededeelingen toe te zeggen het intieme Logeleven rakend, waardoor zij Uw tijdschrift van zelf beschouwen wilde als het *Officieele Blad der Ned. Indische Vrijmetselarij.*

Van waar die toeschietelijkheid, dat vertrouwen Harerzijds?

De Nederlandsche Vrijmetselarij kent geen ander officieel orgaan dan het sporadisch verschijnende Bulletin; voor het overige is er van officieele organen bij ons geen sprake.

Niets, waarde Broeder Redacteur, heeft Haar tot die erkenning gebracht, dan geloof in de kracht Uwer persoonlijkheid, erkenning Uwer Maç. wetenschap, waardeering van Uwen onovertroffen ijver.

Maar zie, het eerste maandnummer is verschenen. Groot is

het gevoel van teleurstelling, dat zich van de meerderheid zijner abonnenten in dit Oosten heeft meester gemaakt.

Over het specifiek maçonniek gedeelte zullen wij niet uitweiden — door den eenen wordt Uw inleidend woord bewonderd, door den anderen gelaakt — dit is eene questie van opvatting, die zich niet dwingen laat.

Maar vele andere onderwerpen worden in dit nummer op eene wijze behandeld, die zij meenen geheel in strijd te zijn met de leer onzer Orde.

De oppervlakkige manier, waarop door U de Paus en diens kerk worden afgebroken — Uw uitroep over de toestanden in België — Uwe kwalificatie van gedragingen der Catholieke geestelijkheid in Canada hebben hun aanstoot gegeven — en niet minder werd hun ergenis verwekt door de opname van het artikeltje tegen Pastoor Kneipp, dat *misschien* op zijne plaats in het maandblad der Evangelische Mij, geenszins in het blad thuis behoort, dat zij wenschten te erkennen als eene officieele uiting van den Bond, die staan moet boven geloofsverdeeldheid, en het goede ook bij zijne tegenstanders erkennen wil.

Het ingezonden reclame-artikel voor het Protestantisme . . . . . maar het doen van verdere aanwijzingen is overbodig; — het boven aangevoerde wijst de andere door ons gewraakte uitdrukkingen van zelven aan.

Jarenlang heeft in de Ned. Vrijmetselarij een geest van „pfaffenfresserei" voorgezeten. Haat kweeken tegen Rome werd als de hoogste en helaas in de praktijk als eenige arbeid gepredikt. Gelukkig is voor de meeste werkplaatsen die periode voorbij. Men tracht dezen zuiver negatieven, in eenen positieven arbeid te herscheppen. En nu kan toch uwe bedoeling niet zijn, om uw blad te maken tot een voertuig, dat die anti-maçonnieke richting van weleer weer in de Loges brengt?

In het Groot-Oosten van Frankrijk, gehouden in 1894, werden de volgende merkwaardige woorden gesproken: „indien wij in het oog van de profane en van de po-

litieke wereld veel hebben verloren van het gezag dat wij voorheen bezaten, hebben wij dat juist daaraan te wijten, dat wij te veel hebben toegegeven aan gevoelens, die de groote vereeniging, welke wij eens hebben gevormd en nog eenmaal hopen te zullen uitmaken, hebben gemaakt tot eene onverdraagzame secte."

Dit Groot-Oosten heeft goedgevonden op dié taal geen acht te slaan — maar door onze Loge wordt zij in den vollen omvang harer beteekenis beaamd.

De „Ster in het Oosten" wil wel strijd tegen Rome, maar alleen strijd in arbeid, in daden omgezet. En kan zij het begrijpen dat in onze vertrouwelijke kringen al eens een woord klinkt, door onbewaakten ijver of onberedeneerde vrees naar de lippen gedrongen — in een Tijdschrift als het Uwe moet zulks zorgvuldig vermeden worden.

Daargelaten dat die soort aanvallen niet strooken met onze Leer, z. a. reeds gezegd, zij doen in de buitenwereld schade aan onzen naam; wij worden daardoor in haar oog aan elke secte gelijk. Want dat dit Tijdschrift, ondanks de formuliere aankondiging „niet in den handel verkrijgbaar voor Niet-Vrijmetselaren" buiten de Logesferen *niet* zal gelezen worden, is eene veronderstelling, die door U, even goed als door ons, als te naïef, wel niet gedeeld zal worden.

Op grond van het bovenstaande drukt de Loge den wensch uit, dat in het vervolg aan dergelijke uitdrukkingen, citaten, en reclames voor godsdiensten, welke ook, geen plaats in het Ind. Maç. Tijdschrift meer zal worden ingeruimd.

Het is haar met de uiting van dien wensch hóoge ernst, — ja, mocht het onverhoopt blijken dat U zich niet hare opvattingen dienaangaande niet vereenigen kunt, — dan zal zij, hoe noode ook, gedwongen worden op hare toezegging terug te komen en het Ind. Maç. Tijdschrift met meer erkennen als het officieele orgaan der Ned. Ind. Vrijmetselarij.

Onder betuiging, dat de uiteenzetting onzer meening niets afdoet aan de achting die wij voor Uwen persoon koesteren, teekenen, namens „de Loge de Ster in het Oosten".

Uwe U heilw. Mede Broeders,

w.g. S. J. W. VAN BUUREN,
Voorz. Meester.

M. JOS. MASION,
Secretaris.

PRO 84/185

URIP.

BIJLAGE F.

BALANS

Debet van de Loge „de Ster in het Oosten" onder ultimo Mei 1896. **Credit**

Aan	Inventaris-rekening	ƒ 2.500.—	Per	Kapitaal-rekening	ƒ 41.938.35
„	Dranken-rekening	„ 376.65	„	Armenfonds	„ 14.248.20
„	Gebouwen der Loge	„ 30.000.—	„	Studiefonds	„ 6.728.25
„	Bibliotheek der Loge	„ 600.—	„	Volks-bibliotheek der Loge	„ 1.421.64
„	Loge „Excelsior" te Buitenzorg	„ 250.—	„	Geldleening 1876	„ 125.—
„	Loge „Arbeid Adelt" te Makasser	„ 90.—	„	Louise stichting	„ 10.—
„	Aandeelen Batav. Hulpbank	„ 11.900.—	„	Boedel Berckholtz	„ 10.50
„	Maç. kleeding en versierselen	„ 9.—	„	Tombola	„ 475.—
„	Bataviasche Spaarbank	„ 3.768.15	„	Commissie van Armenzorg	„ 150.—
„	Diverse debiteuren	„ 202.80	„	Geldloterij t/beh. Studiefonds	„ 9.949.90
„	Maandelijksche contributie	„ 940.—			
„	Ned. Ind. Hypotheekbank	„ 9.500.—			
„	Kassa	„ 393.29			
„	Maatsv. Onderlinge Hulp	„ 1.088.75			
„	Vertegenwoordiger in Nederland	„ 38.20			
„	Algemeene Spaar- en Depositobank	„ 3.000.—			
„	N. I. Crediet- en Bankverg	„ 10.400.—			
		ƒ 75.056.84			ƒ 75.056.84

BATAVIA, 31 Mei 1896.

get. E. S. DE JONG.

Thesaurier.

Nagezien en Accoord bevonden.

BATAVIA, 18 Juni 1896.

De Commissie:

get. C. DE VRIES.

„ DE NIJS BIK.

„ JOOSTENSZ.

BIJLAGE G.

WINST- EN VERLIESREKENING

Debet van de Loge „de Ster in het Oosten" van 1 Juni 1895 tot 31 Mei 1896. **Credit**

Aan	Inventaris-rekening	ƒ 305.37	Per	Drankenrekening	ƒ 137.56
„	Gebouwen der Loge	„ 666.19	„	Lokaalhuur	„ 1892.50
„	Bibliotheek der Loge	„ 186.16	„	Receptiegelden 1e graad	„ 1170.—
„	Aandeelen Batav. Hulpbank afschrijving	„ 595.—	„	Interest-rekening	„ 214.66
„	Blinden-Instituut Amsterdam	„ 5.—	„	Maandelijksche contributies	„ 6060.—
„	Onkosten-rekening (onder dit hoofd zijn de liefdegiften opgenomen)	„ 4595.64	„	Contributie art. 75 der Bijwet	„ 8.—
„	Mac. Kleeding en versierselen	„ 13.05	„	Commissie Scheurkalender Louisa stichting	„ 23.94
„	Banketten	„ 70.90	„	Buitengew. Inkomsten	„ 23.82
„	St. Jansfeest 1895	„ 305.60			
„	Vaste bijdragen	„ 214.—			
„	Gas- en petroleum-rekening	„ 591.86			
„	Winst	„ 1981.71			
		ƒ 9530.48			ƒ 9530.48

BATAVIA, 31 Mei 1896.
get. E. S. DE JONG.
Thesaurier.

Nagezien en Accoord bevonden.
BATAVIA, 18 Juni 1896.
De Commissie:
w.g. C. DE VRIES.
„ DE NIJS BIK.
„ JOOSTENSZ.